

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 — —

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.

Negyedévre . . . 3 — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, február 22.

Protestánsok bajai.

Az egyházpolitikai küzdelmek idején általános feltűnést keltett, hogy a protestánsok, akiket Tisza Kálmán másfél évtizedes kormányzása alatt nem tudott megpuhítani s táborába édesgetni, egyszerre otthagyták — különösen lelkészeik — az addig általuk egyedül üdvözítőnek hirdetett függetlenségi pártot és beállottak az egyházpolitikai reformok legbuzgóbb előharcosai közé.

Egy-egy őszinte óva intő hang hallatszott ugyan az ő soraikból is, mely figyelmeztette őket, hogy ne higgyenek a csalóka szíréhangoknak, a felekezetenkívüliség és a szülőknek gyermekeik neveléséhez való s a reformok által visszaállított természetadta joga több kárt fog nekik oknzni, mint amennyit kaphatnak az államtól vagy nyerhetnek a polgári házasság által, de nem volt semmi eredménye az intő szónak.

A reformok életbeléptetése után aztán nem sokára megindult a konventeken a panaszkodás. Prónay, Szilágyi, Ritoók mind konstatálták, hogy a bajok, melyeket egyesek előre megjósoltak, korán mutatkoznak.

A felekezetenkívüliség s a nazarénizmus terjedésének nem tudnak gátat vetni. A házasságok közül sokan nem veszik igénybe az egyházi áldást, sőt akadnak, akik gyermekeiket sem kereszteltetik meg. A papi pályára kevesen lépnek.

Debreczenben megtörtént, hogy 87 érettségit tett ifju közül egy sem jelentkezett theologusnak. A hiveknél a hitélet hanyatlak. A lelkészeknél pedig hanyatlak — jövedelem, az ígért állami segély pedig késik.

Ennek következménye képpen mind hangosabban sürgették konventjeiken az állami segélyt, melytől mindennek jobbra fordulását várták.

Csalatkoztak ebben is.

Wlassics miniszter beváltotta a Tiszáék és Wekerléék által tett ígérését — de ninesen benne köszönet.

A lutheránusok gyülekezete Prónay Dezső báró elnökle alatt már foglalkozott Wlassics miniszternek a protestáns, gör. keleti, unitárius és zsidó lelkészek számára kongruájáról benyújtott javaslattal, de — még általánosságban sem fogadták azt el. Nagyon keveset nyujt — mondják ők — a javaslat, emellett oly mélyen belenyul a protestáns egyházak autonómiai jogaiba, hogy azokat nem hajlandók cserébe adni a 600 forintos kongruáért.

A nemzetiségi román és szerb gör. kel. egyházak még kevésbé vannak megelégedve a javaslattal, — a zsidók pedig legkevésbé, mert ők legkevésbébbet kapnak, amennyiben ki van kötve a javaslatban, hogy a rabbik és bocherek is csak akkor kapnak államsegélyt, ha magyarul tudnak és Morvaországban végezték tanulmányaikat.

Most már megmozdultak ellene a reformátusok is. Követelik, hogy rendkívüli

konventeket hívjanak sürgősen össze s azokon tárgyalják a javaslatot, hogy még az országgyűlési tárgyalás előtt változtatni lehessen a javaslaton, melyet így semmi áron sem fogadhatnak el.

Ezekhez járul reájuk egy újabb meglepetés. A statisztikai hivatal kimutatása szerint az elmúlt esztendőben a gyermekek vallásáról szóló törvény révén az ágostai ev. egyház 256, az ev. ref. egyház pedig 486 családot veszített el — leszámítva már a szerföltt kevés nyereséget, melyekhez e törvény révén jutottak. Ez a baj annál nagyobb, mert a protestáns egyházak nem találnak többé kárpótlást ama prozelitákban sem, akiket régebben a házassági elválások révén kaptak, s viszont a hitfelekezetenkívüliség éppen az ő hívő-állományukat támadta meg legjobban.

Ilyen körülmények közt csak természetes dolog, hogy a revízió eszméje a protestánsok között is egyre terjed. Mert kevesen vannak már olyan naivok, kik azt hinnék, hogy az állam az ő kedükért belemenjen a szekularizáció veszedelmes vállalkozásába, — s még kevesebben akadnak olyan naivok, kik azt is eltudnák hinni, hogy ha valamikor mégis szekularizálná az állam a kath. egyház javait, azt éppen — a protestánsoknak adná.

Nem kárörömmel, hanem sajnálattal látjuk a protestáns egyházak bajait, de csakis magukat okolhatják mindezekért.

A „TISZÁNTÚL“ TARCZAJA.

Epizódok a szocziális mozgalomról.

Írta: Tuzok.

I.

Beállítottak a szoczialisták egy Szabolcs-megyei birtokoshoz, hogy: — Uram osztani fogjuk a földjét.

— De hát van-e közöttetek ahhoz értő ember, hogy az én hepe-hupás somokjaimat egyenlőn szétmérje?

— Tekintetes Uram! Ugy kilépek én, hogy nincs az Istennek olyan krokomerece, aki nálamnál különben kimérni tudná. Egy vadráczölnek se szabad ott hibázni. Azt én mondom Czinege István a kisbíró.

És mentek, léptek és kikaróztak minden magyarnak husz köblös földet. Hagytak a tulajdonosnak ugyanannyit és részint, hogy senki elégedetlen ne legyen a faluban, részint mivel a »Nyakigláb« a korcsmáros hosszú évek során át, elég jó karczos »magyar keserűvel« látta el a népet: hát jutott neki is ott Pócs felé, hátul az Isten háta mögött, a »kutyaláb«-i dűlőben, egy sarok, szélhordta homok.

A jól végzett munka után bementek áldomásra és az így »végzett földes úr« még olyan gavallér is volt, hogy azt is kiállotta. Adott pálinkát.

Mikor körülment a törkölypálinkával töltött

»Ötödös« hát csak megszólal ám a végzett földes úr, hogy:

— Fiaim! De hát tudjátok-e, hogy az én volt birtokomon, mely vagy ezer hold, kereken száz ezer forint adósság van? Átadom nektek az irásokat, az egész paksamétát, hogy tudjátok Budapesten melyik nagy házban kell fizetnetek a kamatokat? melyek éppen esedékesek is.

— Ümm! — ümmögött a szónok — Ha így van a dolog elég rosszul van tekintetes Uram. Ny . . . törje ki azt a bankot! Mi csak nem fizetünk neki, fizessen neki a tekintetes ur és legyen boldog a nyúlárnyékot termő homokjával. Hanem abból a törkölyösből igyunk még egyet az áldóját; mert hát az a Nyakigláb nem árul ilyen pálinkát! . . .

II.

Csirizragó Dániel nemcsak érdemes lábtűművésze a községnek, hanem — amint ő magát nevezi — cs. és kir. levélhordó is és e két-féle minőséggel még nincs minden tulajdonsága elmondva. Mindig vezérszerepre vágyódó, előcsahos ember volt; s a mellett a »magyar keserűnek« is határtalan tisztelője. Foglalkozásai közül az elsőt igen háttérbe szorította a második: a cs. és kir. levélhordóság. Midőn zsinóros gallérú attilláját és sipkáját fölveszi, levelestáskáját a nyakába akasztja; azt hinnéd — a kínai császár a mennyei birodalom uralkodója sétál előtted. A képviselő-választások alkalmával is ő viszi a zászlót, noha szavazati joga ninesen és a hol inni lehet és enni kell

ő eszik legnagyobbakat Árpád népének a hazájáért.

Dániel mint cs. és kir. valóságos levélhordó hogyan nem, megkerített egy »Földmivelő« ujságot és midőn abból kiolvasta Várkonyi Istvánnak népboldogító frázisait: hunczutok a papok, hunczutok az urak és hunczut mindenki, aki keresményéből néhány garast öreg napjaira, vagy családjára részére megtakarit, mert minden a fölséges népé, azt neki adta az Isten! — rögtön megérett zsinóros sipkája alatt az eszme, hogyhát ő is szoczialista lesz. Gyűlést hirdetett és összehívta tanácskozássra a falu dologtalan és magyar keserűvel leginkább rokonszenvező népét.

— Atyafiak! Tudjátok-e mi az a szoczializmus? — És e kérdésre nyomban meg is felelt ilyen formán: A szoczializmus azt jelenti, hogy a mi a mienk ahhoz senkinek semmi köze és a mi a másé — az is a mienk, a fölséges népé!

— Éljen, helyes! Azt akarjuk mi is zugott a tisztelt gyülekezet, mint egy dögre kapott hollósereg.

— De hát bajtársak! — vette át újból a szót Dániel. Mielőtt összeesküdnének, tanácskozásunk eredményét bizonyos pontozatokba kell foglalnunk, mely pontozatok összességét programnak szokás nevezni. Tudjátok mi az a program?

(Tudja a fészkes f . . . szólott közbe a cigány kovács.)

— Azt akarjuk mi is! — zugott újból a

Ötven millió a szövetkezőknek.

Persze nem rólunk, nem is a mi törvényhozásunkról van szó, a hol sürgetéseken és ígéreteken kívül mi sem történik olyan, mi a szövetkezőket érdekelné. Hanem szólnunk kell a porosz képviselőházzal, a melyben a kormány pár nap előtt, február 2-án beterjesztette az általa ígért szövetkezeti törvényjavaslatot.

Ez a javaslat a berlini szövetkezeti pénztárra vonatkozik, mely 1895. évi október 1-én kezdette meg működését öt millió márka alaptőkével. E tőkét nem is egészen egy év múlva, 1896. június 8-án kelt törvénnyel 20 millió márka, azaz 12 millió forintra emelték. A szövetkezetek terjedése azonban olyan gyors, a nép alsó rétegeinek hitelszüksége olyan nagy volt, hogy még ez a 12 millió is mihamar kevés lett.

Miután a segítségre gyors szükség van, a porosz országgyűlés bizonyosan minél előbb meg fogja szavazni azt az új törvényjavaslatot, a mely szerint a szövetkezeti pénztár alaptőkéje 50 millió márkára, azaz 30 millió forintra fog emelkedni. Az ilyen javaslatok nem szorulnak a mi dicséretünkre. Ki kell azonban emelnünk azt, hogy a porosz törvényhozás, bár ilyen nagy mértékben karolja föl a szövetkezeteket, megőrjíti őket attól, hogy a kormány gyámkodása alá kerülve önnállóságukat elveszítsék, ami aztán veszítiket jelentené.

A berlini pénztár nem áll, de nem is állhat közvetlen üzleti összeköttetésben az egyes szövetkezetekkel, hanem csak ezek szövetségével. Ennélfogva még ha akarna is, sincs abban a helyzetben, hogy a falu népére esetleg politikai befolyást gyakoroljon. Nem is érdeke, hogy szabad mozgásukat csorbítsa, csakis olcsó és megfelelő mennyiségű pénzzel akarja őket ellátni.

Működésére érdekes világot vetnek a következő adatok. A mint említettük, 1895 októberében kezdte meg működését. Ez év decemberében Poroszországban 5836 szövetkezetet számítottak össze. Számuk 1896 szeptemberéig 6467-re emelkedett, 1897 szeptember havában pedig 7636-ot tett ki s a központi pénztár életbelépése óta a szaporodás körülbelül másfélszerre rug. Ez kétségkívül nagy szám s mutatja milyen szükség volt a szövetkezeti mozgalom fölszámolására.

Mi azonban, kik ismerjük a magyar viszonyokat, merjük azt állítani, hogy nálunk megfelelő szervezettel és tőkével 2-3 év alatt ilyen, vagy még ennél is meglepőbb eredményeket lehetne elérni.

A halasztásban nagy veszedelem van, mert az uzsorások hada annál erősebben folytatja átkozott munkáját, minél nagyobb a szükség, minél vékonyabban cseregded a kereset és minél ritkább a pénz.

Pedig ebben a tekintetben szép Magyarországon ugyan éppen nem uralkodnak rózsás állapotok.

Parlamenti kormányrendszer.

Napjaid úgy látszik, meg vannak számlálva. Végórád ütött. Parlamenti kormányrendszer ugyan csuffá vagy téve. Három millió torint oly kicsiny részre osztva, hogy abból az országmajd minden választójának jusson és egy igen középszerű tehetség, amilyen a te végnapjaidhoz legalkalmasabb s mely az egész üzletet vezeti — sorsod teljesen eldöntötték.

Léted — teljesen illuzorius. Léted és nem léted kérdése a nemzetre teljesen közömbös, hisz már állapotodba igen csak beletörődünk, erre volt elég idő. Sőt csak bosszúságunkra vagy, mert képmutatónak lettél palládiuma. Nincs elved, nincs olyan tagod, a mi a gyakorlatban megváltoztatva, vagy éppen kicserélve ne lenne.

Organizmusod nem más hitvány váznál. Megálsz, mert önérdékből támogatnak, de önérdékből erre képes aligha volnál. Egész mivoltod egy felsült találmányhoz hasonlít. Mikor elkészítettek, rendszerint örömmámor és halálhörgés zenéje közt — de ritkán higgadság és államférfiai tapintattal és bölcsességgel — a sietségben kifejejtettek valamit belőled. Nem is csuda!

Az ideális rajongás elnyelte a bölcs megfontolás szavát. A hiszékeny ideális rajongók tisztán eszményi mivoltodat szemlélték s borzadtak még annak a gondolatától is, hogy egyetlen kezek érintsenek valaha.

Mivoltodon meglátszik, hogy a doctrinairek iskolájából kerültél ki. Ami az elméletben jónak látszott, az a gyakorlatban nem sikerült.

Mikor megalkottak — régi nóta — beléd helyeztek holmi népképviselőt, felelősség s más efféle elveket, de egyes lehetőségekre nem számítottak; mint pl. mi fog történni, ha a parlament nem tisztességes eszköz alkalmazása mellett jön létre, ha negligálja alapelveit, ha egyik ága túlnagyra növekedik, ha . . . és még annyi számtalan esetre nem történt gondoskodás.

És most a felsült találmány nem sikerül, hiányzik talán szervedből valami? az őszinteség, a tisztelet, ami melegeivel áthasson, összetart-

son? Egy magasabb hatalom, amely elveidnek érvényt szerezzen? Vagy talán — ami legvalószínűbb — nagyobb erkölcsi nivót tételeztek fel alkotóid az utókorban? Mit mondjunk alkotóid felől, mi — negyvennyolc unokái, hogy kontárkodtak, vagy csak tul hiszékenyek voltak?

Közel fél százada, hogy megvagy és most nem tudjuk, hogy necrológra készülünk, a vagy dicsőítő beszédekre. — De a jelek mind az előbbire serkentenek.

Augusztus havában ilyen kétségbeejtő volt a politikai helyzet. Az embereknek elvette minden kedvét a parlamenti harcokkal bibálgatni, mert az állam hatalom mindent elnyelt és a köztevékenységet olyan szűkre szabta. Tudnék a Caesarismus korából rád cizálni egyes fájó dolgokat, de nem teszem, csak rá mutatok a szomorú analogiára.

Parlamenti dekadencia uralkodott ott is, amilyen uralkodik most nálunk, habár az indító ok más. Idegenkedés van nálunk is a parlamenttől. De lépünk be, az ürességtől ásitó ülőhelyek s még nagyobbakat ásitó jelenlevők közé.

Mindenen olyan fásult közöny vesz erőt. Hűvös, borongós, ködösidők járnak itt, ami behálózt észt, felfogást, képességet, mindent. Bármi történik is, az emberek egyhanguan, álmosan bólingatnak rá. Nem rendkívüli már semmi, mert épp a rendkívüliség vált renddé.

Hallgassuk ezt a most folyó költségvetési vitát. Egyik miniszter tagad mindent, bizonyíték felesleges, csak azt várják, hogy befejezze s az egyik párt éljenez, a másik mozog, mindenik úgy, amint már megszokta. Egy másik miniszter családi pletykákkal traktálja a t. házat, egy harmadiknak fel sem szólal a költségvetés előadója . . . miért is?

Olyan unalmas oda bent ülni a házban, csak hogy menjen minél gyorsabban a tárgyalás, hogy üdülhessenek ismét egy kis vakációra a képviselő urak, hisz pihenés után oly édes a nyugalom.

Csak háltni jár a lélek a mi parlamentünkben, vigyázzanak, hogy végleg ki ne szakadjon belőle, mert a holt test megrothad és miazmákkal fertőz meg mindent, amihez ér.

Talán rothad is már valami, Dániában, vagy hol?

Sainte—Hiláre.

tisztelt gyülekezet. Halljuk Dánielt a mi szónokunkat.

Dániel egyet köszöriült a magyar keserű által berozdásított torkán és megszólalt imígyen:

— Bajtársak! Első pont. . . Mivel a bőrt a gyárosok a mi marháinkból kapták, az a bőr a miénk. Mondjuk ki, hogy: a bőr ingyen adandó. Óriási egyhangú és a magyar keserűs üvegeket is csörömpölésbe hozó éljenriadalom tört ki, mint egy égiháboru.

— Éljen! éljen! — a bőrt ingyen kell adni. Az áldóját! — rikácsolt egy korhely-torok — úgy is rongyos a csizmám! — és fölemelte és mutogatta a megnyilatkozott csizmáját.

Még Gányi koma így gyönyörködött hallgatóinak helyeslésében, a rongyos csizmájával argumentáló bajtárs állott fel és szónokolt imígyen:

— Bajtársak! Danyi kománk és szeretve tisztelt elnökünk megcsinálván akképen az első porján vagy mi a menydörgős menykő, pontot, én meg kivágom a másodikat: Ingyen bőr, ingyen csizma! A jégen kopogóját!

— Éljen, éljen, éljen, mindhalálig éljen! a szavazat!! Ingyen bőr, ingyen csizma! — zúgták a bajtársak nemcsak, de még a suton kuczorgó gyerekek is olyan éktelen ordítást tettek, hogy az őket hivatalos botjával rendreutasítani akaró zsbiró a cziberés fazekat is agyonütötte.

— De komám Vakares! ha kend ingyen csizmát akar: varrjon kendnek a nótárius kutyája, de én hát nem varrok.

És fogta a botját és úgy tett a gyűléssel, mint szent Pál apostol az oláhokkal — ott hagyta. . .

III.

Tanácskozássra gyűltek össze a bajtársak, vagy amint Várkonyi mondja, a független szocialisták. Káposzta — akit különben gunynóven csak Tökkáposztának hinak a faluban — János uram napraforgóból összetakolt kert alatti csürében.

Vagy tizenöt magyar gyűlt össze a csürben és midőn vagy négy liter papramorgó az esés törvényeinél fogva, lecseregded a hősök torkain, megköszöriült Kobuk Márton a torkát elkezdte magyarázni, hogy mi az a felekezetenélküliség? De alig hogy a kérdés feltevésével készen volt és szortyogni kezdő pipájából a bagólevet kiönthette, lélekszakadva rohant Marci gyerekek a csürbe és elordította magát, hogy: »Es' apám, itt vannak a zsandárok! fényes puská is nálók!

— Jézus Mária! — kiáltoztak a felekezetenélküliek és rohantak kifelé a csürből, aki merre tudott. Szerencse, hogy napraforgóból volt a fala és engedett a felekezetenélküli nyomásnak, mert különben talán felekezetenélküli halál is eshetett volna a tolongásban.

De hát a szerencse mellett ott lappangott a szerencsétlenség is. Kobak Márton, aki különben sánta is volt, amennyiben az utolsó képviselő választáskor részegen az ellenzék közé keveredett és ott vagy két helyen eltörték a lábát, — nem bírván rohanni a gyors lábú bajtársakkal, egeruton akart menekülni a veszedelemből. A kert deszkakerítése alatt egy közös kut volt, az afölötti nyíláson át akart kerekedni oldani. Ki tudja Isten büntetése volt-e, vagy csak a saját gyámoltalansága, vagy az alkony sötétsége? de annyi igaz, hogy Márton gazda — a kutba esett. A csendőrök néhány perc múlva csakugyan megjelentek lámpással a csürben, megvizsgálták ott alaposan mindent zugot, de összeesküvő »szocialistát« sehol sem találván, szépen visszamentek arra és oda, e honnét jöttek.

Kobak orditozását, ki még mindig a Kneip kuráját használta a székely vízi kútnál és az esteli imádságot is ott mondotta el nagy fogvaczogtatások között, — végre — valahára észrevette egy vizért járt fehérlép; aki tüstént lármát ütött a faluban és a könyörületes szivek kihúzták a félig megfagyott szocialistát. . . De Márton tüdőgyulladásba esett és rövid idő alatt elköltözött őseihez, akik — bizonyosan nem voltak felekezetenélküliek! . . .

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Február 23. Keresk. és iparkamara teljes ülése d. u. fél 3 órakor.

Február 24. Jogügyi szakbizottság ülése a városházán, d. n. 3 órakor.

Február 27. Dr. Szombathy István felolvasása: »A népdalok s gondolatviláguk.«

Hamvazó szerda.

A táncstermek, a vigság helyeinek csillárai kialudtak . . . a multság lezajlott, a vigság elült . . .

Elérkezett a munka, a megbánás, a magábaszállás ideje, a Megváltó kinszenvedésének emlékeztetere szentelt időszak.

A magába szállt keresztény hívő a feltűnő disztől megfosztott templom boltívei alatt térdre borulva fohászkodik a Magasságbélihez.

Az Ur szolgálja hamut hint a hívők fejére, figyelmeztetvén, hogy porból letünk s porrá leszünk; hogy hir, dicsőség, fény, gazdagság mind mulandó, csak lelkünk örök s annak boldogságára kell munkálkodnunk.

Hamvazó szerda alkalmából ma délelőtt a r. kath. templomokban a szent misék után az u. n. hamvázás lesz, s a hívők homlokára a szentelt hamuval keresztet jelez a lelkész.

* **Nagybójtji szentbeszéd.** A mai vallástalan korban is a ker. kath. hívek tömegesen látogatják a nagybójtji szent beszéd alatt a templomokat. A legtöbbször alig férnek el a szentegyházakban. A várad-olaszii plebánia templomban ma és a nagybójt alatt minden szerdán délután P á k h Emil segédlelkész, Várad-Velenczén minden csütörtökön délután G á b r i e l y Lajos plebános, a Szent-László templomban pedig minden pénteken délután Dr. V u c s k i c s Gyula plebános tartja a nagybójtji prédikációt. A szent beszéd még délután 3 órakor kezdődnek.

* **Nagybójtji istentisztelet Debreczenben.** A mai nappal, hamvazó szerdával, kezdi meg *Wolafka* v. püspök conferentia-beszédeit, melyeket a nagybójt folyamán minden szerdán d. u. 5 órakor tart a sziveltebb közönség számára; ezenkívül minden pénteken d. u. 3 órakor ugyancsak 5 tart bójtji sz. beszédet, valamint vasárnap délutánokon bójtji keresztény tanításokat is. Csütörtök délutánokon pedig *Hamernyik* Sándor segédlelkész tart bójtji prédikációt a katonaság számára.

* **Kinevezés az egyetemen.** Dr. K i s s János, csanád egyházmegyei áldozó papot, budapesti tudomány-egyetemi magántanárt és a Szent-István társulat igazgatóját, nyilvános rendkívüli tanárrá, a hittudományi karnál rendszerített bölcsészeti tanszékre 6 Felsége kinevezte. Dr. K i s s Jánosnak országos hírnéve van, két szerkesztésében megjelenő folyóirata, a »Bölcsészeti Folyóirat« és a »Hittudományi Folyóirat« alapján. Ő alapította meg az Aquinói Sz. Tamásról nevezett bölcséleti egyetemet, melybe csakhamar bevonta az ország összes nevesebb bölcsészeit. A kitüntetés munkás és komoly tudóst ért.

* **Vádhatózat a kavics és sárhordási ügyben.** A törvényszék tegnap hirdette ki a vádhatózatot az ismeretes sár- és kavics-hordási ügyben. A törvényszék az elővizsgálat alapján D e á k Ferencz utmestert és C s e p e l i Zsigmondot vizsgálati fogságok fentartása mellett

vád alá helyezte és rajtuk kívül vád alá helyez az ügyészségi indítvány egy városi tisztviselőt is, kinek neve összeköttetésbe jött a városi sár- és kavics-hordás panamájával. A törvényszéknek ezen határozata ellen mind a hárman fellebbeztek.

* **A jogügyi bizottság ülése.** Nagyvárad város jogügyi szakbizottsága holnap, február 24-én délután 3 órakor ülést tart. Ez alkalommal a házaló kereskedés megrendszabályozása; a szervezeti szabályzatnak a vámosok elbocsáthatására vonatkozó megváltoztatása; a légszeszrobbanás veszélyének meggátlására vonatkozó szabályrendelet és végül a D u s László főügyész által készített ügyrend kerülnek tárgyalás alá.

* **Ismét egy per a város ellen.** Guttman Béla nagyvárad lakos is azok közé tartozik, akik igaz vagy vélt követeléseikkel perben állanak, vagy perelni készülnek Nagyvárad városával illetve az árvaszékekkel. Nagybátyja annak idején 5000 frtra biztosította Guttman Bélát, hogy az összeget 20 éves korában megkapja, sőt végrendeletében gondoskodott megfelelő összegről, a miből az árvás ék fizesse a biztosítási kötvény évi összegét. A biztosítási járulékot azonban nem fizették s így a biztosítás érvénytelené lett. Guttman Béla, ki azóta nagykorúvá lett, az árvaszéken követeli az 5000 frtot. A városi közgyűlés azonban a Guttman Béla kérelmét elutasította. A miniszterhez kerülvén a közgyűlési határozat, azt jóváhagyta. Guttman Béla per útján akarja az árvaszéket azt 5000 frt megfizetésére kényszeríteni.

* **Hogy keletkezett a tűz?** Lapunk tegnapi számában közöltük, hogy a hónap elején a *Szandicz* Adolf Bémer-téri kereskedésében pusztított tüzeset ügye új fordulatot vett, amennyiben már a kir. ügyészséghez lettek áttéve a boltban állítólag talált petróleumos tárgyak. Közleményünkre vonatkozólag a következő nyilatkozatot tettük:

Tisztelt Szerkesztő Ur!

A »Bémer« téri üzletben f. évi febr. 11-én kiütött tüzesetre vonatkozólag b. lapja tegnapi számában megjelent közleményre vonatkozólag igazságérzetére hivatkozva kérem e sorok felvételét:

A tűz keletkezési okának megállapítása és maga az ügy a vizsgálat stádiumában lévén, az egyetlen körülmény, mely gyanusnak jelezhetik, annak során megfogja találni természetesen magyarázatát, — egyéni reputációm megvédésére azonban, már most legyen szabad kiemelnem, hogy személyemhez a gyanunak még csak árnya sem férhet, mert a tűz kiütését előzőleg napok óta Nagyváradtól állandóan távol voltam és a tüzesetről magam is csak sürgönyileg Temesvárt nyertem értesítést.

Nagyváradon, 1898. február 22-én,

Miváló tisztelettel

Szandicz Adolf.

Ezen nyilatkozatra megjegyezzük, hogy a közleményben még célzás sem volt arra, hogy ki tette az áruk közzé a petróleumos ruhákat; csak azon tényt említettük, hogy azon gyanu alapján lett az ügy az ügyészség elé terelve, hogy a tűz szándékosan idéztetett elő.

* **Megismételt előadás.** A *Szent József*-intézetben tegnap délután megismételték a városi egész előadást. Az érdeklődők ismét szép számban jelentek meg s mindvégig nagy derűtség között hallgatták végig a pompás előadásu ügyes apróságokat. Ma is főleg a másodiknak előadott vigjáték az »Egyetlen kabát« tetszett és kitörő kacagásra indította nem egy izben a publikumot. A közönség javarészt a papnövendékek, a *Szt.-Vincze* intézet és a *Szent József*-intézet növendékei tették, — de számosan jelentek meg városunk előkelő csa-

ládjai is. A hangulat így mindvégig nagyon élénk és derűs volt és mindazok, kik az előadást végig nézték, egy minden ízében sikerült estély illetőleg délután emlékével távoztak.

* **Szociálista apostol P.-Szöllősn.** A szomszéd Pecze-Szöllősnnek is meg van a maga szenzációja. A »Nagyvárad« vasárnapi számában p.-szöllősi lakos P a p p L á s z l ó agrárszociálista apostol által irt és ismertetett »M u n k á s - d a l « (fel-fel vitézek . . . taktusára) a lakosság közt széjjel osztatott, nagyobb nyomaték kedvéért egy-egy házhoz 50—60 példányt is adtak be, melyet a jó szociálisták az utolsó szálig — egyenként elolvastak. Vasárnap este, a szenzáció első perczeiben — a főszolgabíró által engedélyezett — népes táncmulatság színhelyén Papp László is megjelent, hol a cselédek és könnyen élő csöcselékből összegyűlteket, számszerint 19-et, csalhatatlan ígérettel a szociális eszméknek megnyerte, kik egy általa felmutatott ivero kötelezőleg aláírták magukat. Hogy milyen erkölcsi romboló hatással voltak a község lakosaira Papp László ígéretei, az már a hétfő megmutatta. A tisztelt aláírók közül néhányan a jó reménység nevében, meglepedezve minden egyébről, beleáztatták magukat pálinkába, — vérmes reményeik küszöbén képzelve magukat, utca hosszat kurjongatva hirdették Papp László ur ígéreteit és tanait. Nem érdektelen, hogy míg Vasárnap délután a p.-szöllősi derék plébánosa ft. V i d o v i c h György az olvasó körben a p.-szöllősi piczulásbank megalapítása céljából nagy számban összegyűlteket előtt — alkalomszerűleg — az agrár szociálisták képtelen törekvéseiről tett nyilatkozatot, addig Papp László maga köré gyűjtve a szegénységet, csalhatatlan ígéreteivel halált megvető össze- és kitartásra buzdította hallgatóit. Talán mégis nem volna felesleges, ha a hatóság csirájában erélyesen utját állaná Papp László és szaporodó hívei merész vállalkozásának és törekvésének.

* **Menelik látogatói.** Még nem lehet belátni a végét azoknak a küldöttségeknek, a melyek már esztendők óta egyre fölkeresik a győztes Menelik királyt Adis-Ababa-i fényes rezidenciájában. Jelenleg egy francia tudományos és egy orosz katonai misszió találkozott Hearrarban, hogy onnan közösen folytassák utjukat. Ugyanott találták Grandin-t is, a híres távgyaloglót, a kinek utjáról megemlékeztünk és a ki a két küldöttség fogadtatásáról a következőket írja a »Figaro«-nak; A francziákat Wurtz doktor vezeti, az oroszokat Wlaszov tábornok. Az utóbbit neje és társalkodónője is kísérte, vele vannak továbbá tábornoki tiszt, egy katonai orvos és egy csapat gyalogos. Hearrarban, a mikor a két expedíció megérkezett, az összes nyilvános épületeket fellobogózták, üdvölvések dőreje hallatszott és a nép sorfalat állott, miközben a város parancsnoka hosszabb beszédet intézett a vendégekhez, a kiket a szívélyes fogadtatás igen meglepett.

* **Váradról kitiltott szociálisták.** A rendőrség tegnap ismét kitiltott Várad területéről két szociálista igazgatót. Az egyik W e i s z Hermann, aki itt is próbált izgatni, azonban nem sikerült neki; a másik B a r a n y i Miklós kisvárdai illetőségű ember, aki bejárta az egész országot és mindenütt izgatni próbált. B a r a n y i ide a mult héten jött, mert meghallotta, hogy a munkások gyűlést tartanak és próbált is a gyűlésen izgatni, azonban kevés sikerrel. A rendőrség tegnap nyomára jött, hogy a két igazgató itt tartózkodik és kiutasította őket innen azzal, hogy ha 24 óra alatt el nem hagyják a várost, eltolonczolják őket illetőségi helyükre.

* **A leghíresebb kék gyémánt.** Ismeretes, hogy a Hope-gyémánt, melyet most a napokban fognak Londonban elővezetni, a leg-

szébb és legnagyobb kék gyémánt. A kik ismerik az ékköveket, azok tudják, hogy a gyémánt minden lehető színben előfordul, azonban a kék meg a vörös a legritkébbek. A Hope-gyémánt nem tulságos nagy, a mennyiben csak 44 karátos, de ez nem igen játszik nagy szerepet értékének megbecsülésénél, hiszen a hírneves Saucy-gyémánt is csak 53 $\frac{1}{2}$ karátos. A Hope-gyémántot 1830-ban adta el egy londoni ékszerész Henry Thomas Hopenak 216.000 forintért, a ki azonban nem mondta meg, hogy honnan szerezte. Lehet, hogy a Hope-gyémánt azonos a Tavernier-gyémánttal, a melyet a francia koronakincséből raboltak el.

* **A rendőrséggel takaródzó ember.** A szociálistáknak itten Váradon van egy egyletük, amelynek a pénztárnoka H ö g y e István volt, aki a multkor egy pénztárvizsgálat alkalmával a pénzzel elszámolni nem tudott és azzal védekezett, hogy a rendőrség a pénzt tőle elvette. A rendőrség a dolgot feljelentették s a rendőrség a legszigorubb nyomozást megindította, azonban a vizsgálat azt bizonyította be hogy abból egy szó sem igaz és hogy a pénzt H ö g y e kezelte el. A szociálisták most pénztárnokukat feljelentették.

* **A kalandor halála.** A napokban halt meg Párisban báró Harden-Hickey, a kinek nevét a politikai világban is nagyon emlegették egykor. Báró Harden-Hickey, a kalandorok abból a fajtájából való volt, a kiket rokonszenvvel fogadnak mindenütt, mert szellemességük és egyéb tehetségeik teszik kiválóvá. Utoljára Trinidad szigetének volt királya, a mig Brazília ki nem zavarta ebből az országból, a melyben korlátlan hatalommal uralkodott. de kezdjük el előlről ennek az érdekes kalandornak élet-történetét. Hogy honnan jött Párisba mintegy 20 évvel ezelőtt azt nem tudják; valószínűleg jeleme után itélve Amerikából ered. Párisban royalista éleclapot adott ki »Le Triboulet« című, a melyben főleg Grévy volt köztársasági elnököt támadta meg. Vagy 300.000 frank pénz-bírságra ítélték el a lap fenállása alatt, de mindhiába, Harden-Hickey vállalata fényesen prosperált és a báró ezt a rangot sohasem kapta, sem nem örökölte, a társaságban is nagy szerepet kezdett játszani. Szép fiatal ember volt, szellemes társalgó; párbaja minden héten egész csomó volt és nemsokára egy igen szép és gazdag fiatal hölgyet vett el. Ekkor boldognak látszott, vendégségeket, estélyeket adott, de kőbor természeté nem hagyta nyugodton. Egy szép napon mindent, nejét vagyonát, cserben hagyott és mint matróz Ausztráliába hajózott. Nemsokára, mint szenvedélyes buddhistát Indiában emlegették és ezután játszott életének fő- és utolsó szerepét, mint Trinidad királya. Minden alattvalóját arra kötelezte, hogy neki bizonyos summa pénzt átadjon; azonkívül a babot, mely Trinidadon vadon nő, nemzeti eledelnek nyilvánította, stb. Végre furcsa kormányzati rendszerének híre terjedni kezdett az egész világon és Brazília, melynek partjaitól nem messze fekszik Trinidad, magának reklamálta a szigetet, Szegény Haidennek engednie kellett. Lehet, hogy a fia mint »Prince de Trinidad« majd egyszer föl-bukkan abban a párisi társaságban, a mely csak ugy hemzseg a hasonló fejedelmi személyektől ugy, hogy egygyel több már nem igen játszik szerepet.

* **Verekezés Szt.-Imrén.** Tegnap éjjel Szt.-Imrén a korcsmában összeveszett italozás közben Kővári József és Kabós Imre és a veszekedésnek véres verekezés lett a vége. Kabós súlyosan megsebesült. Az eset fel lett jelentve a csendőrségnek.

* **Az elveszett zsidó törzsek.** Ismeretes, hogy Izrael birodalmának elpusztulása után a tizenkét zsidó törzs közül tíz kivándorolt Palesztinába és még manapság sem tudják, hogy hová lettek ezek a zsidó törzsek. Most nemrég írta a »Calcutta Review«, hogy az afgánok utódai a kivándorolt zsidóknak, hiszen maguk is azoknak vallják magukat. Az afgánok nagy része már ősidők óta »Juzufaisz«-nak, azaz József utódainak (Efraim és Manasse törzse) nevezi magát és így lehetséges, hogy Afgánisz-

tán az az »Azaroth« ország, melyet a zsidó iratok megemlítenek. Az afgán nevek majdnem mind zsidó eredetűek, így Jakab (Jacob), Lazuf (József) vagy Ishak (Izsák). Azonkívül bár mostan az afgánok mohamedánok, több zsidó szokást tartanak meg. Ilyenek az a parancs, hogy az elhalt fivér özvegyét el kell venni, továbbá a megkövezés mint halálbüntetés stb.

* **Vesztett kutya garázdálkodása.** Fegyverekről írja levelezőnk, hogy a község lakosai között nagy ijedelmet okozott egy veszett kutya garázdálkodása. Az idegen eb sok kutyát összemart s midőn üldözőbe vették, eltűnt. Másnap ismét a község határában kőborgott a veszett eb s nagy fáradsággal sikerült agyonverni, a kőbor kutya nagyfoku veszettségben volt. A megmárt ebeket lelőtték s a többi kutyákra a hatóság 40 napos zárlatot rendelt el.

* **Falusi csendélet.** A mult napokban Szakadátón két asszony, akik már régóta ellenséges viszonyban éltek, az utcán összeveszték, a minék a vége véres verekezés lett. L á z á r Julianna és C z i n k Anna a két hősnő a kiket csak nehezen lehetett széjjel választani. A verekezés után L á z á r Julianna észrevette, hogy a pénze — mintegy tíz forint — a zsebéből a verekezés alatt eltűnt. L á z á r Julianna a dolgot feljelentette a csendőrségnek és a csendőrség előtt C z i n k Anna a lopást be is ismerte.

* **Tyuklopások.** Varga Gyula kéri lakostól tegnap éjjel Pető Imre tíz tyukot ellopott. Pető Imre a lopást beismerte, a tyukokat azonban még a délelőtt folyamán eladta és az árát elköltötte. — K o h n Lajos péterszegi lakostól S z a b ó Józsefné öt tyukot lopott. A tettes a lopást tagadja, azonban a tyukokat lakásán megtalálták.

* **Elveszett.** Tegnap délelőtt elveszett egy női arany-óra a kispiacon. A becsületes megtaláló a rendőrségnek adhatja át illő jutalom ellenében.

Beszámoló.

Lefujtak. Vége a ricsajoknak. Itt a bőjt; pontosan, hosszan kérlelhetlenül.

Minden újságíró nagyot sóhajt. Az, aki még a jubileumon innen van, — mélabusan, — az meg aki a negyedszázadon fejül van, — szívbeli örömmel.

A **tájékoztató** rovat vezetője zord és száraz lesz, mert a kiírandó terminusok szörnyen egyhangúak és bámulatosan komolyabb lesznek.

Én azok közé tartozom, akik krokodilus könynyeket ontva, elsíratják a farsangot, fájdalommal emlékeznek meg a kialudt csillárokról, a homályosodásnak indult parketról, a szerte foszlott illatról és elhalt zenéről.

Igen, mert mig könynyeket ontva imigy kesergék és titokban végigtekintek züllésnek indult bái kellékeimen, — szívemben őszinte és benső öröm támad.

Nem irok jó ideig névsorral vegyes referátt!

Hah, micsoda öröm ez! Ilyet csak tizenkétszer érezek évente., akkor tudniillik, mikor goromba hitelzőimert udvariasan leintem. Mert ez tiszta lelki-örömmök közé sorolandó, anyagiaktól ment szórakozás ám!

Avagy nézzék végig ezt a jegyzéket:

Január 6: Gyermekekből a Fekete Sasban; Réti bál a Zöldfában; a Kereskedelmi Csarnok második estélye.

Január 18: Harmadik jogásztély a Zöldfában.

Január 22: Tiszti estély.

Január 26: A Katholikus Kör táncestélye a Zöldfában.

Február 1: Városi bál a Fekete Sasban.

Február 5: A Kereskedelmi Csarnok estélye.

Február 6: A 48-as Népkör táncestélye a Zöldfában.

Február 12: Kereskedelmi Csarnok estély.

Február 12: Protestáns-bál a Sasban.

Február 19: Tiszti estély.

Február 20: Nyomdász-bál a Zöldfában.

Február 22: Negyedik jogásztáncestély a Zöldfában.

Ugy-e csinos, pedig hát sok »zártkörű« »zártabb-körű« és »legeslegzártabb-körű« mulatságot hagytam ám ki ebből a jegyzékből.

Nos a felsorolt 14 bálon hivatalosan szerepeltem. Hivatalosan, plajbászszal és papír-abroszokkal.

Isten látja a lelkemet, még tánczoltam is! Igen, éjjelig mesterség, éjjelután multság, — és mindez sűrű ismétlődésekkel, züllésekkel és teljesen légből kapott alapokon való előleg-csikarásokkal.

Regényes szinte, a mennyi mellékköltségekbe csavarodtam bele. Vannak fölöttébb bizalmas ismerősem, a melyek ismétlem, **a melyek** éppen egy hadi állományú századot tesznek ki. Szóval jóval többen vannak száznál. Ezek az ismerősök mind a bái szezon alatt támadtak 'elő az éji homályból és nincs az a bőjt, a melyik elnémitná, magukba térítene és keresztyényi türelemre intené őket.

Ezek alapján mondhatom, hogy benső örömmel tapasztalom a farsang leintődését.

És most, most, mikor emlékezetben végigfutok mégegyszer az idei szezonon, — most mikor egyébként látom fel és eltűnni az egyes bálók alakjait, tánczrendjeit, muzsikáját és pinczérjeit, — most mikor az utolsó tánczok izgalmi végig robognak tagjaimon, — most érzem csak, hogy mily kitűnő farsangja volt Nagyvárad th. j. felr. városnak, valás- és vagyoni különbség nélkül.

Vannak a jegyzék bálók, a melyek piros betűkkel irandók. Ezekben nem árult petrezselymet senki. Hajnalig tartott a táncz és elsőrendű voltuk mellett is kedves, otthonias volt a hangulat. Ime: A Katholikus Kör bálja, a biharmegyei Kaszinó bálta; Városi bál; — a két utolsó Jogász estély, — az első Tiszti Estély és az utolsó Csarnok-bál.

Vannak ismét mások, amelyek rózsaszínnel irandók, mert itt vagy a kitaró tánczban, vagy az otthonias hangulatban, vagy pedig elsőrendű minőségben volt hiány. Ime: a protestáns bál s még egy csomó.

Legeslegvégeztül vannak, ahol volt a világon minden, a mi nem annyira kávéház, mint inkább más. Ezek körül első, de utolsó helyen is áll a Tüzoltó-bál.

Általában az összképe nagyon kedvező és kielégítő.

A tánczoló szépek meglehetnek elégedve. Ha a papák is elégedettek — én sem panaszkodom. Hogy aztán azok a bizonyos ismerősök mit szólnak hozzá, az mellékes; űk »melyek«, nem számítanak és nem hamut, hanem lugot érdemelnek.

Buksy.

IRODALOM.

— **Kath. Pedagógia.** A magas színvonalon álló tanügyi folyóiratnak ez idei 1. száma a következő gazdag tartalommal jelent meg: A középiskola célja és feladata. Irta: S a m a s á g h Géza dr., szatmári kir. kath. főgymnáziumi tanár. A panonhalmi benezés magyar nyelvi szaktanárok módszertani megállapodással 1896-ban. Katholikus középiskolázás. (Katholikus tanár-egyesület. Irta: Dr. G y ü r k y Ödön. — Tanári eskü Irta: Dr. K ö v e s d y Jenő, főgymnáziumi tanár.) Észrevételek a módszeres középiskolai vallástanításról. Irta: P o k o r n y Emánuel, kir. kath. főgym. hittanár. **Megjegyzések** Notter Antalnak Zoltvány-Hajduék bölcséleti könyvéről írt bírálatára. Irta B ó d i s s Jusztin dr., panonhalmi főiskolai tanár. A magyarországi szerzetes-rendek hivatása a multban és a jövőben irta: B é k e f i Remig dr. a budapesti tud. egyetemen nyilv. római katolikus tanár. Humanista pedagógiai mozgalmak. Irta: A c s a y Antal dr., a budapesti tud. egyetemen m. tanár. Irodalom. (Wekerle: Tanügyiünk korszerűsítése. — Tanügyi dolgozatok kath. folyóiratainkban.) Vegyesek. (Olvasóinkhoz. — A Szent Atya jubileuma a katolikus gimnáziumokban. — Léway Imre. —

REGÉNY-CSARNOK.

ÜZLET és SZERELEM.

Némethöl: — plex.

34.

Mintán azonban a házimunkának vége szakadt, nem volt többé ok őt a családban visszatartani s így Anna csakhamar bucsut vett a háztól. A mily örömet és megkönnyebbülést szerzett ez a dolog Stendardónak, a szigorú családfőnek, ép annyira búsitotta a fiatalokat. Rajtuk kívül bár észrevétlenül, de szintoly érdeklődéssel kísérte az események lefolyását Willem, a ki előtt nem volt közönyös, hogy milyen helyzetekbe keveredhetik nővére a családnál s a kinek egyetlen mozzanat sem került el éles tekintetét.

Az a gyengéd modor, melylyel a fiatalok egymással érintkeztek, s a többi aprólékos külső jelek, nagyon sok okot szolgáltatott Willemnek arra, hogy lelkében gyanu támadjon. A szerelmesek tudvalevőleg legkönnyebben elárulják érzelmeiket. S ennek meg van a maga egyszerű lélektani oka. Az igazi, erős érzelmeket, melyek nemcsak a lelket, de a külső érzékeket is uralmuk alá hajtják, nem lehet olyan könnyű elpalástolni, az érzéki rabság állapotából hirtelen, minden átmenet nélkül az önuralom nyugalmába és hideg érzéketlenségébe átcsapni.

Még határozottabb alakot öltött Willem gyanuja ama tapasztalat által, melyet az Anna távozása utáni napon volt alkalma magának szerezni. Ezen a napon ugyanis Willem engedélyt kért és kapott is Stendardótól arra, hogy övét a hajónegyedben felkereshesse. Willem nem találta Annát odahaza. Öreg édes anyjának sem mondta meg, hogy hova indul, csak annyit jegyzett meg, hogy estére előjön. Willem nem győzvéni már rá várakozni s időntől kimaradni, elbucuzott édes anyjától és haza fele indult. A mint az egyszerű, szűk utcából a belváros felé elágazó széles körútra kanyarodott, egy fiatal párt vett észre, amint nagy sebessel futott be előtte pár házzal egy óriási palota kapuja alá.

Napokon át viaskodott magával, hogy ellentálljon annak a kísértésnek, mely őt nővére csábítójának megbosszulására ingerelte. Majd mikor erőt vett felháborodásán, egyre azon gondolkodott, hogy fogjon hozzá a dologhoz, kivel és kinél kezdje annak tisztázását addig, míg nem késő, mert a felől meg volt győződve, hogy a fiatalok szerelme még nem lépte át a plátói tiszta szerelem határát.

Legjobban szeretett volna egyenesen az ifju elé állani és felelősségre vonni őt a mérész játékáért, melyet egy tapasztalatlan és járatlan leányszívvel űz. Vagy talán helyesebb lenne az apa előtt nyilatkozni — gondolá magában — és leplezetlenül elétárni fiának szegyeteljes tüzelmét. Ismét máskor bár csak képzeletben, megindító leveleket irt nővérenek óva, intve őt a veszélytől, mely fenyegeti és atyai tanácsokkal szolgálva neki. Izgatott lelki állapotában nem tudta magát szilárd fellépésre határozni. Az aggódó szeretet egyrészt, a szolgálai kötelem másrészt megbénította akaratát.

Ilyen meghasonlott lelki állapot mellett aztán gyakran megesett, hogy midőn reggelenként a ház fiatal urának ruháit keféltette a tornáczon, sokszor hirtelen vad erővel esett neki az ártatlan ruhadaraboknak s majdnem széjjel verte azokat a poroló pálczával. Hasonlóképp megérezte gyűlöletét a finom és mindig fényes lovagcsizmák is, melyekben Askán légyottjaira járt.

Mindezen jellemző jelenségek már a végső fokát mutatták annak a lelki zavarnak és kétségbeesésnek, mely szegény Willemnek erőt vett.

Ez az ideges túlfeszültség már nem tarthatott sokáig. Egy este midőn Askán a hivatalból, vagy mint azt Willem elképzelte, szerelmi kalandjáról hazaérkezett, a szolga eléje állott s bátorságot vett magának, a tisztelőnek nagyon vegyes érzelmei közt így szólta meg őt: — Ha megengedi Stendardó ur, beszélni szeretnék Önnel!

— No ugyan, mi felől? válaszolt Askán nyugalmat erőltetve, bár rögtön sejtette, mi lesz a beszéd tárgya.

— Pár bizalmas és sürgős szavam van Önhöz!

— Akkor menjünk hát le inkább a maga szobájába!

(Foly. köv.)

TAVIRATOK.

Tizennegyedik nap.

Budapest, febr. 22. (Saját tud. táv.) Párisi tudósítónk következő képet küldi mai tárgyalásról:

Mint nagy nemzeti gyászeset alkalomával szokás, utczaszerte csoportokban gyászdalokat énekelnek Zoláról. E dalokban nem csupán sujtják, de sajnálják is. Maga az ügy szomorú hatással van Karnevalra. Elmaradtak a szokásos konfetti harczok. Az utcai élet is lehangolt, mert a bálisaison pangása sok szegény kis iparost foszt meg keresetforrásától. A tárgyalási teremben egyetlen uniformis sincs; az érdekelt katonatisztek ma mind civilben jelentek meg.

Laborit nem hurrogják már le, midőn Dreyfus ártatlanságát akarná bizonyítani, mert ezzel sem bizonyít.

Dramai jelenet is volt, mikor Dreyfus degredációjának jelenetét adta elő Labori. Az asszonyok sirtak, Zola és védőtársai pedig megölelték Laborit. A teremben ebben a gyöngéd pillanatban éljenzik Zoláékát ugyan, de a másik pillanatban csakhamar tulharsog rajta a hadsereg éljenzése és elnyomja Labori beszédét, mely ügyvédi szempontból igen fényes beszéd volt.

Labori félháromkor így beszél: A világtörténelem nagyobb, aljasabb bűnöst Poncius Pilátusnál fel nem tud mutatni. Őt megelőzte Judás.

Elnök közbeszól: Meddig tart még beszéde.

Labori: Körülbelül két óra hosszat. Majd pedig beszéde végével megkéri az elnököt, hogy holnap folytathassa beszédét, erre szóltanul leül.

Mikor Labori Ponciuszt említette, borzasztó zsbongással fogadták e kijelentését, míg ellenben más részről tapsvihar hangzott fel. Valóságos verekedés támadt a tárgyalási teremben.

Holnap Labori fogja tolytatni beszédét. Labori után Clemenceau fogja mondani a legutolsó beszédet. Este lesz az ítélet hozatal.

Budapest, febr. 22. (Saját tud. táv.) A berlini lapok ujjongnak örömben és Zolát magasztalják. A pétervári ügyészek táviratilag üdvözölték Zolát.

Klementina fhgnó állapota.

Budapest, febr. 22. (Saj. tud. táv.) Az egész városban el volt terjedve az a hír, hogy Klementina, a beteg hercegasszony meghalt. Később aztán kisült, hogy az egész csak pletyka volt, mert Klementina már jobban is van.

Sajtópör a Curián.

Budapest, febr. 22. (Saját. tud. táv.) Abból az alkalomból, hogy a főváros polgársága lelkesedéssel várta Vilmos német császár budapesti látogatását a szociálisták két lapja a »Népjog« és a »Volkstimme« dühös cikket közölt Császárváró csöcselék címmel. Rádi Sándort ezután 1 havi fogházra ítélték. A semmisítő panaszt ma a Curia visszavetette, az esküdtek ítéletét helybenhagyta.

Requiem Kálnoky grófért.

Budapest, február 22. (Saját tud. távirata.) Ma a bécsi Michaeler-templomban gyászistentiszteletet tartottak Kálnoky gróf lelkiüdvéért, melyen Welsersheimb gróf osztályfőnökön és Zweideneck követen kívül a külügyminiszterium számos hivatalnoka és a főnemesség számos tagja volt jelen.

Mozgósított francia csapatok.

Budapest, február 22. (Saját tudós. táv.) A »Times«-nek jelentik Hongkongból tegnapi kelettel: A francia csapat mozgósításokra vonatkozólag a tonkingi lapok nyíltan kijelentik, hogy a mozgósított csapatok rendeltetése az, hogy megszállják Hainant.

A »Maine« katasztrófája.

Budapest, febr. 22. (Saját tud. távirata.) Eddig még nincs eldöntve, melyik hadihajó fog Havannába, a »Maine« helyére menni, bár végleg el van határozva, hogy oda más hadihajót kell küldeni. Azt hiszik, hogy vagy a »Montgomer« vagy a »Nashville« hadihajó fog Havannába menni. — S a g a s t a miniszterelnök közölte az újságokkal, hogy a Havannából érkezett hivatalos jelentések szerint a spanyol buvárok, kik a »Maine«-t megvizsgálták, megállapították, hogy a katasztrófát a szerencsétlen véletlen idézte elő. A »Bizcayo« spanyol hadihajó holnap vagy holnapután távozik New-Yorkból.

Tarifa-háboru Kanadában.

Budapest, febr. 22. (Saját tud. távirata.) A Reuter-ügynökségnek jelentik Montrealból: A tarifa-háboru a kanadai Pacific-vasut és a Grand Trunc-vasut között élesebbé vált, a mennyiben a Pacific-vasut a helyi tarifát tegnap felényire szállította le.

Kóbor cigányok garázdálkodása Kamenicna községben.

Budapest, febr. 22. (Saját tudósítónk táv.) Kamenicna községben egy kóbor cigánycsapat fenyegette a lakosságot és megtámadta a községi előljárót. Csendőrséget reguráltak, a mely üldözöbe vette az erdőbe menekült cigányokat. Az erdőben Dániel Gáspár, a cigányok egyike fejszével támadt rá Barta csendőrrre, aki erre agyonlőtte a cigányt.

KÖZGAZDASÁG.

A kamara teljes ülése.

A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara a folyó évi február hó 23-án (szerdán) d. u. 2 és fél órakor a kamara helyiségében teljes ülést tart, melyre a t. címet ezennel van szerencsém meghívni.

Nagyvárad, 1898. február hó 17.

Jankó József.
elnök.

Az ülés tárgyai:

I. Elnöki közlések.

II. Titkári jelentés az ügyforgalomról.

III. Péntárnok jelentései

IV. Miniszteri leiratok:

1. A keresked. m. kir. miniszter úr 74056. 1897. sz. leirata az 1898. évi költségvetés jóváhagyásáról.

2. U. a. miniszter ur 75754.—1897. sz. leirata, a tokaj-hegyaljai csertermésekre vonatkozólag.

3. U. a. miniszter ur 79.060.—1897. leirata »Az egészség könyve« című népszerű munka terjesztése tárgyában.

4. U. a. miniszter ur 78389.—1897. sz. leirata a megszavazott segélyösszegek fedezési módjainak megjelölése tárgyában.

5. U. a. miniszter ur 1110.—1898. sz. körrendelete, a házi ipari cikkek közvetítésével foglalkozók névjegyzékének kiegészítése és közzététele iránt.

V. A kereskedelmi osztály jegyzőkönyvében foglalt vélemények.

1. A bányamivelés fellendítése tárgyában.

3. Az úgynevezett »Sikó« növény értékesítése iránt.

3. Az eczetküldemények áruosztályozása iránt.

4. A Pártiaruk stb. címek alatt nyitandó üzletek tárgyában kiadott kereskedelemügyi miniszteri rendelet iránt.

5. A papírszállítás- és megvizsgálására vonatkozó szabályzat tárgyában.

6. A londoni fővámvivatal által kiadott, s a »Marchandise Merks« törvény értelmezése iránt.

7. A csomagban árult cikkek mennyiség-tartalmának helyes megjelölés tárgyában.

VI. Az 1897. évről szóló zárszámadás és a számvizsgáló bizottságnak erre vonatkozó jelentése.

VII. Társ kamarák átiratai:

1. A budapesti t. kamara átirata a kamarák története című munkához szükséges adatok be- küldése iránt.

2. A kolozsvári t. kamara átirata, a kamarák működését szabályozó miniszteri rendeletek össze- gyűjtése és kiadása tárgyában.

VIII. Az orsz. iparegyesület felterjesztése a kartell ügyben.

IX. Az érmihályfalvi ipartestület kérelme a a vásári helypénzszedés beszüntetése iránt. A ke- resked. m. kir. miniszter urhoz intézett kérvényé- nek pártoló felterjesztése tárgyában.

X. Szedlarikné Dudinszky Anna nőipariskola igazgató tulajdonos kérelme segélyezése iránt.

XI. A meghívók szétküldése után napirendre tűzött ügyek.

Rozs és burgonya trágyázási kísérletek.*

Ismeretes dolog, hogy az őszi gabona ter- mését az egymagában alkalmazott foszfor trá- gya sokszor igen jelentékenyen képes fokozni, akkor ha a talaj nem tartozik a tipikus homok talajok közé, sem nem nagyon tömeges hanem akár istálló trágyázás akkor pillangós virág- nak természetese folytán elegendő nitrogént tartalmaz. A rozs biztosabban és nagyobb mértékben szokta a mondott esetekben a foszfor trágyát meghálalni buzánál is miként azt a magyar-óvári növénytermelési kísérleti állomás eddigi kísérletei bizonyítják.

1896 évben szuperfoszfáttal rozs alá, csak kevés helyen eszközöltetett kísérlet, az is többnyire homok talajon. Ezen kísérletekből kitűnik első sorban, hogy a szuperfoszfát nem csak a mag — de többnyire a szalma termést is jelentékenyebben fokozza. 20 kísérlet közül 13 esetben volt nagyobb a szalma termés és pe- dig 2 esetben 1—3 keresztel, 2 esetben 3-, 4 esetben 6—10 keresztel, 2 esetben 2—3 mázsával, 1 esetben 4—5 mázsával volt több a szalma, a mely körülmény világosan meg- czáfolja azon hitet, hogy a szuperfoszfát csak a szem termését fokozza. A szemtermés nem számítva az 50 kgmon aluli termés többletet 18 kísérlet közül 11 esetben volt jelentéke- nyebb. 50—100 kg. között volt a termés többlet 4 esetben, 100—200 kg. között 4 esetben, 200 felet 8 esetben, a legnagyobb termés többlet pedig 536 kg. volt, a mely körülmény azt bizonyítja, hogy míg homoktalajokon és a szuperfoszfátnak egymagában való alkalmazása megfelelő lehet.

A szuperfoszfát és kainit együttessen al-

* Kivonat a magyar-óvári növénytermelési kísérleti állomás 1896-iki évkönyvéből.

kalmazva, vagyis a káli foszfát trágya a szalma termést szintén a legtöbb esetben fokozta, a szemtermést azonban 20 eset közül csak 8 esetben fokozta jelenlényebben, miért is az állomás véleménye szerint a kálifoszfat alkal- mazásától csak az esetben várható siker, ha az zöldtrágyázással kombináltatik.

Igen érdekesek továbbá a burgonyával vég- zett műtrágyázási kísérletek. E fejezet elején az állomás megjegyzi, hogy a burgonya átlag termések sokkal csekélyebbek, mint a mekko- rák hazai viszonyaink között lehetnének. A csekély átlag termésnek okai: a degenerált vetőgumó, a talajok tápanyag szegénysége és a hiányos művelés, s hogy a burgonya féleség változtatásával az eddigi degenerált burgonyá- nak jobbal való helyesítésével, a termések tetemesen fokozhatók.

Az alábbi burgonya termelési kísérletek középkötött talajon oly módon végeztek, hogy az első parcella trágyázatlanul maradt, a 2-ik kapott 100 kg. szuperfoszfátot a 3-ik 100 kg. szuperfoszfátot és 40 kg. chilisalétromot.

A beérkezett jelentések közül 20 kísérlet adata volt felhasználható. Ezek közül a szuper- foszfát 13 esetben fokozta a termés többletet 96—1986 kgrammal.

A szuperfoszfát és chilisalétrommal trá- gyázott parcellán 20 közül 16 esetben 67—2893 kg. termés többletet, tehát a chilisalétrom je- lentékeny mérvben hozzájárul a termés többlet fokozásához. Annak dacára ott a hol friss is- talló trágyába vetik a burgonyát jóvedelmesebb lesz kat. holdonként 125—150 kg. szuperfosz- fátot egymagában elszórni.

Kötött talajon szintén több irányban vé- geztetett termelési kísérlet.

Itt a szuperfoszfát egymagában alkalmazva 19 eset közül 15-ben fokozta a termést 134—1738 kgrammal.

Szuperfoszfát és chilisalétrommal is ellá- tott tábla 24 eset közül 24 esetben fokozta a termést, csupán egyszer 1 métermázsán alul.

A szuperfoszfát káli trágyával alkalmazva 20 kísérlet közül 19 esetben fokozta a termést 134—6214 kgrammal.

Ezen adatokból tehát kitűnik az, hogy a használt műtrágyák midegyike fokozta a ter- mését, bár a talaj és egyéb helyi viszonyokhoz mérten különbözőleg. Az eredmények annyira összevágók, hogy egyik trágyázási módnak sem nyújtható előny, miért is csak az adott viszo- nyok között eszközözendő kísérletekkel lehetsé- ges megállapítani, hogy melyik a trágyázási mód a jobb.

TÖZSDE.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Gabonatözsde.

Készáru búzában az irányzat szilárd volt.

Határidők.

Budapest, feb. 22.	
Buza ősze	9.34
Buza tavaszra	12.07
Tengeri	5.34
Rozs ősze	8.68
Zab ősze	6.50

Értéktözsde.

Az irányzat gyenge.

Buda pest, feb. 22.	
Osztrák hitel	363.60
Magyar hitel	383.50
Allamvasut	339.50
Déli vasut	80.50
Rimamurányi	248.25
Magyar jelzalog	270.—
Magyar leszámítoló	256.—
Villamos vasut	278.—
Salgótarjáni	588.—

Az irányzat gyenge.

Bé cs, feb. 22.	
Osztr. hitel	363.75
Magyar hitel	383.50
Allamvasut	339.38
Birodalmi marka	58.80

Hivatalos árfolyamok

budapesti áru- és értéktözsden 1897. február 22-én.

Magyar aranyjárdék 4%	121.70
Magyar koronajárdék	99.25
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	121.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	101.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	121.75
Magyar földterhermentesítési kötvény 4 1/2%	101.25
Italmézési jog megváltási kötvény	97.50
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	157.50
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	140.50
Tiszasabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	102.25
Osztrák járadék papirban	102.15
Osztrák járadék ezüstben	122.25
Osztrák járadék aranyban	102.50
Oztrák korona járadék	104.50
1860. osztrák államsorsjegyek	143.75
Osztrák magyar bankrészevény	930.—
Magyar hitelbank részevény	382.75
Osztrák hitelintézeti részevény	333.90
Páris vista	339.—
20 márkás arany	952.—
Német birodalmi marka	587.50
London-viste	120.10
Páris vista	475.50
20 márkás arany	9.52

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

A világhírű Martell-cognac egyedüli főraktára.

A mélyen tisztelt közönség szives figyelmébe!

A Kishidőnél levő fiók-üzletemet a hó végén megszüntetvén, főüzle- temben a kiszolgálási rendszert — az eddig is vallott szolid elvek alapján — oly módon szerveztem, hogy képes vagyok a legkényesebb igényeknek is megfelelni.

Teljes bizalommal kérem tehát a n. é. közönséget, hogy nagyrabecsült megbízásaival engemet minél gyakrabban megtisztelni kegyeskedjék.

A bőjti idény alkalmából ajánlok:

friss tőkehalat, rajnai lazacot, szardiniát, szardellát, caviárt, keleti tengerit- (ostsec-) heringet, pisztrángot olajban és más olajos és páczolt halakat lesszállított árakban.

Állandóan friss készletet tartok sajtfélékben, u. m.: **ementhall, groyi, kárpáti (Salamon) sajt, rochefort, gorgonzola, trappista, impe- rial, geroais, hagenbergi, romadour, limburgi, lindenhofi, camem- bert** stb. stb.

Hogy a mélyen tisztelt fogyasztó-közönség fokozottabb igényeit is kielégíthessem, megszereztem az OROSZY-féle hírneves **udvari sütemények** és **boubonok** egyedüli elárusítási jogát is.

Az OROSZY-féle **sütemények** és **boubonok** ugy kiváló minőség, mint árak tekintetében versenyeznek bármelyik hangzatos uevű készítménnyel.

Minél gyakoribb megrendelésért esedezik

kiváló tisztelettel

KÁDÁR JÁNOS,

fűszer-, bor- és csemege-kereskedése a „Veres-kereszt“-hez.

A hírneves Teutsch-féle borok lerakata.

A ki	komoly és előkelő hangu lapot akar járattatni,
A ki	az okos nemzeti politika hívének vallja magát,
A ki	szereti az újságban is a szép stílust és jó ízlést,
A ki	a szépirodalomnak java termékeit akarja olvasni,
A ki	a humor és szellem termékeiben akar néha gyönyörködni,
A ki	mindenről jól és mindig korán akar értesülni,
A ki	nem barátja a frázisoknak, de az érett és komoly politikai czikkeknél,
A ki	minden ízében modern újságot akar járattatni,
A ki	óhajtja a szabadelvűség fokozatos fejlődését és a magyarság erősödését,
A ki	nem barátja a személyi kultusznak és megveti a személyes támadásokat,

az fizessen elő az

ORSZÁGOS HIRLAP

ozimú újságra, mely Budapesten jelenik meg, naponként 16-32 oldal terjedelemben és melynek főszerkesztője

MIKSZÁTH KÁLMÁN.

Előfizetési ára:
Egy hóra 1 frt 20 kr. Negyedévre 3 frt 50 kr.

Kiadóhivatal: Budapest, József-körút 65. szám.

A MAUTHNER ^{-féle}
hirneves

konyhakerti- és virágmagvak

zárt és hatóságilag védett csomagokban törvényesen bejegyzett

medve-védjeggyel

valamennyi nagyobb fűszer és vaskereskedésekben kaphatók.

A Budapesten Andrassy-ut 23. szám a. létező Mauthner Ödön cég csakis olyan csomagoknál vállal teljes jótállást egészen friss és valódi magvakért, a mely csomagok ragasztva, a medve-ábrával és a Mauthner névvel jelölve, úgy a mint a mellékelt rajz is mutatja.

13-17

Vetés ideje: Augusztus és szeptember.

Ültetés távolsága: 15-20 cm.

Talaj minőségétől függően.

Mauthner-féle magvak.

Anbauzeit: August und September.

Pflanzweite: 15-20 Cm.

Bodenbeschaffenheit: Gut gedüngt.

Nagyvárad város gazdasági ügyosztályától.

746-897. g. ú. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának ^{38.} 898, illetve tanácsának ^{3248-3303.} 3979/898. számú határozata értelmében az 1898. évi márczius hó 3-án délelőtt 10 órakor a városház tanácstermében megtartandó nyilvános árlejtésen a következő vállalati munkálatok fognak kiadatni:

a) Várad-Olaszi városrészben egy »Tolonzház« és a hozzátartozó börtön, istálló, tűzoltó szerek elhelyezésére szolgáló helyiség és faskamarák felépítési vállalati munkálata. Az építésre előirányzott összeg 34813 frt 32 kr.

b) Várad-Váralján egy »Kisedóvoda« építési vállalati munkálata. Az építésre előirányzott összeg 11221 frt 45 kr.

A v.-olaszi toloncház építésénél a meglévő ócska épületből kikerülő ócska anyagok megvételére is teendő ajánlat; mind a mellett a megvett ócska anyagok közül csak azok a téglák építhetők be, melyeket az építésre felügyelő bizottság az építés megkezdése előtt behasználhatónak nyilvánít; más ócska anyagok be nem építhetők.

A két ajánlati munkálatra együttesen és külön-külön is adható be ajánlat.

Árlejtési szóval vagy írásbeli zárt ajánlat útján lehet.

Árlejtők kötelesek, tekintet nélkül általuk megajánlott összegre, az a) pont alatti munkálatnál 1800 frt, a b) pont alatti vállalati munkálatnál pedig 600 forintot készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban városi pénztárba az árlejtést megelőzőleg letenni és az arról szóló nyugtát írásbeli zárt ajánlatukhoz mellékelni, illetve a szóbeli árlejtésnél az árverelő küldöttségi elnök kezéhez átadni.

Az 50 kros bélyeggel ellátott írásbeli zárt ajánlatok az árlejtés megkezdése előtt márczius hó 3-ik napjának délelőtt 10 órájáig adandók át az árverelő küldöttség elnökének; későbbben érkezett ajánlatok figyelembe vételét nem fognak.

Ajánlattevők kötelesek ajánlataik megtétele, illetve beadása előtt a városi mérnöki hivatalban kitett építési terveket és költségelőirányzatot, valamint a nyomtatott egység-árjegyzéket, hozzá csatolt feltét-füzeteket és árlejtési feltételeket a hivatalos órák alatt megtekinteni, aláírni és zárt ajánlatokban világosan kijelenteni, hogy azokat megértejték és magukra nézve kötelezőknek elismerik.

Árlejtőt tett, illetve beadott ajánlata a beadáskor azonnal, Nagyvárad város közönségét azonban csakis a törvényhatósági bizottsági közgyűlésnek jóváhagyó jogerős határozata után kötelezi.

Nagyváradon, 1898 évi február 18-án.

Komlóssy József

helyett. gazdasági tanácsos az árverelő küldöttség elnöke.

60 3-3

